

Beleidsaanbevelingen ter ondersteuning van nieuwkomers met interesse in zelfstandig ondernemerschap

Deze beleidsaanbevelingen zijn tot stand gekomen vanuit een studie uitgevoerd door EHSAL in het kader van het ESF-Equal project Rainbow Economy met als onderwerp “zelfstandig ondernemerschap bij asielzoekers en vluchtelingen”¹. De beleidsaanbevelingen zijn in een empowerment groep door de expertise van de deelnemers verfijnd en bewerkt.²

Naar welke groep richten we ons met deze aanbevelingen?

Het zelfstandig ondernemerschap kan voor alle doelgroepen beter georganiseerd worden. Niettemin hebben we hieraan gewerkt met voornamelijk de groep “nieuwkomers” voor ogen. Onder nieuwkomers verstaan we in deze tekst alle vreemdelingen die minder dan 5 jaar in België verblijven. Dit kunnen onder meer asielzoekers, erkende vluchtelingen, geregulariseerden, slachtoffers van mensenhandel, gezinsherenigers of gezinsvormers zijn.

We werken aan deze aanbevelingen voor deze doelgroep omdat :

- 1) Dit een betere en snellere integratie van nieuwkomers in de Belgische samenleving bevordert.
- 2) Dit de ondernemersgraad in België ten goede komt : vandaag start slechts 1,5 % van de vluchtelingen een zaak (= 0,02% van het aantal zelfstandigen in België), terwijl er duidelijk een grote interesse leeft voor ondernemerschap bij deze groep. Ander onderzoek toont aan dat slechts 5 % van de allochtonen in Vlaanderen een eigen zaak start³. Bovendien is het belangrijk dat we deze positieve motivatie in het begin aangrijpen.

Het is nuttig met deze doelgroep te werken omdat :

- 1) Het iedereen ten goede komt dat nieuwkomers nuttig bezig zijn op economisch vlak.
- 2) We deze mensen een perspectief willen aanreiken met een goede begeleiding zodat er een meerwaarde wordt meegegeven.
- 3) We exporteerbare competenties willen opbouwen.

¹ Bram Wauters en Johan Lambrecht, “Zelfstandig Ondernemerschap bij asielzoekers en vluchtelingen”, Ehsal, 2006

² Deelnemers aan de Empowerment Groep : zie bijlage A

³ We bezitten geen gegevens over de volledige doelgroep van nieuwkomers zoals hier gedefinieerd. Deze 2 onderzoeken geven wel een algemene trend van de situatie bij nieuwkomers aan.

Beleidsaanbeveling 1:

- a) **Zorg voor de uitbouw van een integrale trajectbegeleidingsaanpak naar ondernemerschap.**
- b) **Bevorder een betere en snellere doorstroming naar adviesinstanties.**

a) *Integrale trajectbegeleidingsaanpak*

Ondernemerschap moet als volwaardig traject opgenomen worden binnen zowel het werkgelegenheidsbeleid, levenslang leren, als het inburgerings- en -inwerkingsbeleid. Het is belangrijk inburgeraars al bij de inburgering te informeren over ondernemerschap.

De Vlaamse minister van Inburgering engageert zich om in het inburgeringstraject ook een belangrijk luik 'zelfstandig ondernemerschap' op te nemen, evenals informatie over de procedure tot erkenning van buitenlandse diploma's. Deze onderdelen moeten zowel in de cursus Maatschappelijke Oriëntatie als in de Loopbaanoriëntering aan bod komen met het oog op zowel snelle maar ook kwalitatief betere informatie over zelfstandig ondernemerschap voor nieuwkomers.

We pleiten er ook voor dat de begeleiding bij de diplomagelijkschakeling wordt opgenomen als een onderdeel van de trajectbegeleiding door de onthaalbureaus. De Vlaamse minister van Inburgering heeft in dit verband een projectopdracht gegeven aan Vluchtelingenwerk Vlaanderen m.b.t. de "overdracht van de begeleidingsmethodiek voor de gelijkgeschakeling van buitenlandse diploma's". De bedoeling is om de onthaalbureaus de nodige ondersteuning te bieden bij deze begeleiding die integraal onderdeel zal gaan uitmaken van hun takenpakket.

Het infopakket over zelfstandig ondernemen zal praktische informatie bevatten voor inburgeraars die interesse hebben om ooit met een eigen zaak te starten, inclusief toelichtingen over de formaliteiten en informatie over waar men terecht kan voor wat.

De draaischijf voor ondernemersvorming in Vlaanderen (inclusief cursussen bedrijfsbeheer en ondernemersopleidingen) is SYNTRA Vlaanderen. Er is een goede afstemming nodig en eenduidigheid mbt inhoud en prijs van het cursusaanbod onder de verschillende instanties die opleidingen aanbieden.

Het belang van opleidingen neemt toe in het licht van de afschaffing van de beroepskaart. Beschermingen vallen dan immers weg.

Gratis toegang tot bepaalde cursussen en (dus) financiële tussenkomst van de overheid is noodzakelijk. De Vlaamse minister van Inburgering pleit ervoor om de opstartcursus bedrijfsbeheer (met o.m. aandacht voor NT2 en ICT) structureel te verankeren en ,naar analogie met de VDAB- cursussen, te financieren.

Beroepsopleidingen voor werkloze werkzoekenden gericht op ondernemerschap moeten op gelijke voet behandeld worden als beroepsopleidingen met het oog op werken in dienstverband. Opleidingen moeten gratis zijn voor werkloze werkzoekenden.

Via de ENTRE-Spiegel⁴ kan een nieuwkomer geholpen worden in zijn oriëntatie naar zelfstandig ondernemen

Via de internetsite www.ondernemerswegwijzer.be is gebundelde, eenvoudige en toegankelijke informatie beschikbaar voor personen die zich willen vormen/vestigen als ondernemer

⁴ ENTRE-Spiegel is een tool die werd ontwikkeld in het ENTRE ESF-Equal project om na te gaan of personen voldoen aan de voorwaarden om ondernemer te worden

b) Doorstroming naar adviesinstanties

We zorgen door een structurele samenwerking tussen de betrokken organisaties voor een integrale trajectbegeleiding naar ondernemerschap voor de betrokken doelgroepen. Deze trajectbegeleiding omvat:

- sensibilisering
- toeleiding via screening
- vooropleiding
- opleiding en begeleiding
- nazorg

Een gedecentraliseerd netwerk van organisaties en instellingen die in Vlaanderen mensen activeren voor het ondernemerschap, kan een structuur zijn om mensen op het goede pad te zetten.

Intermediarissen, zoals OCMW, VDAB en Onthaalbureaus die doorverwijzen naar Syntra enerzijds en UNIZO anderzijds, moeten instaan voor een goede informatiedoorstroming. SYNTRA Vlaanderen werkt mee aan de ontwikkeling van een instrument dat kan aangereikt worden aan begeleiders om het thema van ondernemerschap bespreekbaar te maken. Werken met 'vliegende' consultants die expertise hebben in zelfstandig ondernemerschap kan een oplossing zijn om kwalitatieve informatie te verschaffen via OCMW's. Werkwinkels kunnen in dit verband eveneens een rol en taak op zich nemen.

Starterscursussen moeten kunnen gevolgd worden door mensen die het Nederlands nog niet volledig beheersen. Schakelcursussen, gericht op het bijbrengen van een basiskennis Nederlands inzake bedrijfsbeheer, vormen een belangrijke methodiek om kandidaat-curisten voor te bereiden op de starterscursussen en cursussen bedrijfsbeheer. In uitzonderlijke gevallen kan er beroep gedaan worden op getolkte cursussen in verschillende talen. Het duurt soms enige tijd voor iemand voldoende Nederlands kent om een cursus te kunnen volgen, terwijl het taalniveau voldoende kan zijn om klanten te bedienen. We willen mensen vroeg een perspectief aanreiken en minimaal exporteerbare competenties opbouwen.

Er dient een inclusieve aanpak gevolgd te worden. Eens nieuwkomers een onbeperkt verblijfsstatuut hebben, kunnen ze een beroep doen op alle reguliere instanties. Ze dienen aangemoedigd te worden om dit ook effectief te doen.

Beleidsaanbeveling 2:

- a) Schaf de beroepskaart af, van zodra dat opleiding, begeleiding en oriëntatie voldoende bescherming bieden.
- b) Zolang de beroepskaart vereist is, laat de kandidaat-ondernemer niet betalen voor deze administratieve formaliteiten.
- c) Zorg ervoor dat gemeentes en adviesinstanties voldoende en correct geïnformeerd zijn over de voorwaarden en procedure van toepassing op de beroepskaart.

a) Afschaffing

De beroepskaart, waarover de meeste nieuwkomers, zonder verblijfstatuut van onbepaalde duur moeten beschikken om te starten als zelfstandig ondernemer, is een hinderlijke drempel, maar tegelijkertijd ook een bescherming. Met het afschaffen van de beroepskaart, willen we deze drempel wegwerken, maar tegelijkertijd moet de beschermende functie door andere meer aangepaste mechanismen overgenomen worden.

Momenteel bestaan er al een aantal beschermende mechanismen. Zo moet men om in België te kunnen starten met een zaak kunnen bewijzen dat er beheerkennis aanwezig zal zijn in de nieuwe onderneming. Voor de gereguleerde beroepen (bakker, slager, kapper, ...) moet men daarnaast aan de hand van diploma's, beroepservaring of een examen ook kunnen aantonen dat er beroepskennis voorhanden is.

Heel wat nieuwkomers kunnen geen bewijs voorleggen van opleiding of opgedane beroepservaring in hun land van herkomst. Zij hebben immers niet de gelegenheid gehad om tijdens hun vertrek de nodige documenten mee te nemen of zulke documenten zijn eenvoudigweg niet beschikbaar in het land van herkomst. Als gevolg daarvan moeten ze vaak eerst een cursus bedrijfsbeheer volgen om te kunnen starten met een eigen zaak.

Op die manier wordt in een eerste stap een zekere bescherming ingebouwd. Dit kan verder aangevuld worden door bij het verstrekken van informatie en in de geboden opleidingen voldoende aandacht te besteden aan een realistische evaluatie van de slaagkansen. Samen met de betrokken ondernemer kan er zo nodig van bij de start worden bijgestuurd. Een verbeterde opleiding, begeleiding en oriëntatie, die voldoende bescherming biedt voor de nieuwkomer, is essentieel alvorens de beroepskaart afgeschaft kan worden.

De mogelijkheid om als zelfstandige te kunnen starten moet direct gekoppeld worden aan het verblijfsstatuut van de nieuwkomer, los van de voorwaarde om een beroepskaart te bezitten. De mogelijkheid tot zelfstandig ondernemen kan vermeld worden op de verblijfstitel van de nieuwkomer. Het recht op zelfstandig ondernemen vervalt wanneer de verblijfstitel vervalt.

b) Prijs

De prijs voor het aanvragen en afleveren (in totaal 200 euro⁵) van een beroepskaart is buiten verhouding hoog. Er moet eenvormigheid zijn in de voorwaarden voor een werknemer en een zelfstandig ondernemer.

c) Informatieverstrekking

De gemeentes hebben enkel de bevoegdheid de aanvragen door te sturen, niet de bevoegdheid om een oordeel te vellen.

⁵ 125 euro voor het aanvraagformulier via fiscale zegels + 75 euro per toegekend jaar. Meestal wordt de beroepskaart toegekend voor 1 jaar. De kaart moet vernieuwd worden na afloop van de periode van toekenning: dus telkens 125+75 euro.

Er moet voor gezorgd worden dat de gemeentes en adviesinstanties beschikken over een toegankelijke brochure met correcte informatie over de beroepskaarten.

Zie bijlage B : nota met informatie aangaande de beroepskaart

Beleidsaanbeveling 3:

- a) Laat dezelfde voorwaarden als voor Belgen gelden voor het bekomen van een leurderskaart.
- b) Dezelfde voorwaarden voor leurders als voor zelfstandige ondernemers, m.a.w. laat een leurderskaart ook toe voor personen met een verblijfsstatus van bepaalde duur.

a) Zelfde voorwaarden als voor Belgen

De leurderactiviteit is nagenoeg verboden gebleven voor vreemdelingen van buiten de Europese Economische ruimte wegens de aard van de activiteit, meer bepaald het rondtrekkende karakter, het rechtstreeks contact met de klant (in het bijzonder ten huize van de consument) en de moeilijkheden met betrekking tot de controle die eigen zijn aan deze activiteit. Men kon immers pas een ambulante activiteit uitoefenen na tien jaar verblijf in België.

Deze vereiste werd recent ingetrokken door het KB van 24 september 2006 betreffende de uitoefening en organisatie van ambulante activiteiten (artikel 16). De uitoefening van een activiteit als natuurlijk persoon of in de hoedanigheid van leidinggevende van een vennootschap of ook als aangestelde voor de verkoop ten huize van de consument is toegankelijk voor niet-Europese vreemdelingen die in het bezit zijn van een onbeperkt verblijf of van vestiging. De toegang tot andere activiteiten in de hoedanigheid van “aangestelde” (op de markten en op de openbare weg) is toegelaten voor niet-Europese vreemdelingen die in het bezit zijn van een beroepskaart (helpers) of een arbeidskaart (werknemers) zonder voorwaarde met betrekking tot de duur van het verblijf.

b) Zelfde voorwaarden als voor mensen met een verblijf van onbepaalde duur

In de nieuwe regelgeving zal een nieuwkomer met een verblijfsstatuut van beperkte duur enkel als aangestelde een ambulante activiteit kunnen uitoefenen (als werknemer, niet als ondernemer). Hierdoor is hij steeds afhankelijk van iemand die een “machtiging als werkgever” heeft, die hem in dienst wil nemen als “aangestelde”. Nieuwkomers (met een verblijfsstatuut van beperkte duur) worden hierdoor in een afhankelijke positie geplaatst.

De regeling zorgt bovendien voor de absurde situatie dat wanneer deze nieuwkomer een beroepskaart heeft hij een vaste winkel mag openen maar niet voor zichzelf op een markt mag staan. Nochtans vraagt laatstgenoemde activiteit vaak minder investeringen, kan het een middel zijn om etnische producten ingang te doen vinden bij de Belgische bevolking en is het marktgebeuren voor vele nieuwkomers een herkenbaar gegeven.

We pleiten ervoor dat ook mensen met een verblijfsstatuut van beperkte duur een leurderskaart kunnen bekomen. Het is evenwel niet onze bedoeling om storende huis-aan-huis-verkoop te stimuleren, eventueel zou deze activiteit kunnen afgesplitst worden van de marktverkoop.

Beleidsaanbeveling 4 :

- a) **Mogelijkheden van microkrediet in België moeten worden onderzocht en verder gestimuleerd en ontwikkeld worden.**
- b) **Een transparante procedure is essentieel voor micro-kredietinstellingen: de mogelijkheden, evaluatiecriteria en behandelingstermijnen moeten door de kredietverstrekkers vanaf het begin duidelijk gecommuniceerd worden.**
- c) **Alle wettig hier verblijvende inwoners moeten een rekening kunnen openen bij een bank of andere financiële instelling.**

a) Onderzoek en ontwikkeling microkrediet

Er dient in kaart gebracht te worden welke microkredietinitiatieven bestaan en wie die budgetten beheert. Daarnaast dient er een stimuleringsbeleid ontwikkeld te worden, waardoor de beschikbare budgetten in omvang kunnen toenemen en nieuwe initiatieven kunnen ontwikkeld worden. Reguliere banken dienen eveneens aangemoedigd te worden om microkredieten aan te bieden.

b) Transparante procedure

Het Participatiefonds engageert zich op 2 pistes mensen en organisaties te informeren :

- 1) Info sessies voor alle organisaties die in de 'frontline' zitten : over o.a. de producten, de doelgroep, de beschrijving van de aanpak tov deze doelgroep (bv afhangelijkheid van verblijfskaart), de evaluatiecriteria, de uitgesloten sectoren, de procedure, de rol van de steunpunten die samenwerken met het Participatiefonds.
- 2) 2de Info sessie voor de eigen (80 à 100) steunpunten : over de procedures en de problemen die deze doelgroep ondervindt.

Andere microkredietinstellingen worden aangemoedigd om dit voorbeeld te volgen.

c) Rekening openen bij bank

Er is overleg nodig met de banken en kredietverstrekkers; zij moeten geïnformeerd en gesensibiliseerd worden zodat beperkingen mbt het opnemen van een rekening worden opgeheven.

Beleidsaanbeveling 5 :

- a) **Versoepel de evaluatie van beroepskennis door onder meer gebruik te maken van een assessment van elders verworven competenties. Dit assesment moet leiden tot een vluggere afhandeling van dossiers.**
- b) **Omgekeerd dienen de hier verworven competenties ook exporteerbaar te zijn naar andere landen.**

a) Importeren competenties

We moeten echt werk maken van een snellere en transparantere procedure voor de evaluatie van buitenlandse kwalificaties en competenties en voor praktijktests:

- 1) Erkenning van EVC en de uitgebreide toepassing van titels van beroepsbekwaamheid De evaluatie moet afgestemd zijn op activiteiten van vreemde oorsprong. De nodige competenties mogen we niet beperken tot de Belgische context.

We pleiten voor de snelle, maar verdere kwaliteitsvolle operationalisering van het decreet betreffende het verwerven van de titel van beroepsbekwaamheid (30/4/2004) en bijhorend uitvoeringsbesluit (16/9/2005).

In de toepassing hiervan moet ook aandacht besteedt worden aan de geregementeerde beroepen.

- 2) Een vereenvoudigde, laagdrempelige en transparante aanpak voor de bestaande procedures voor gelijkgeschakeling van buitenlandse diploma's. .
- 3) Er moeten meer duale trajecten komen waarbij de bevordering van het Nederlands gekoppeld wordt aan opleiding of werk.
- 4) Schakelprogramma's moeten worden opgezet om snel bekwaamheden bij te schaven
- 5) Assesment van verworven competenties (EVC) moet standaard deel uitmaken van de trajectbegeleiding

b) Exporteren van competenties

"Exporteerbare Verworven Competenties" bij (gedwongen) terugkeer is een recht in hoofde van het individu : opleidingen bedrijfsbeheer en beroepskennis voor zelfstandigen en beroepservaring als zelfstandige kunnen ook een meerwaarde betekenen bij een mogelijke terugkeer naar het land van herkomst. Daarnaast moeten deze competenties ook binnen de Europese Unie exporteerbaar zijn. Er is daarom nood aan een Europese kwalificatiestructuur voor opleidingen.

Beleidsaanbeveling 6:

Werk aan een positievere beeldvorming rond allochtone ondernemers

Dit is een algemene opdracht voor alle organisaties die met ondernemerschap bezig zijn, de overheid, het onderwijs en de media. Een positievere beeldvorming dmv rolmodellen en good-practices zal nieuwkomers inspireren en stimuleren om te kiezen voor een job als zelfstandig ondernemer. Tegelijk zal dit, via de diverse gespecialiseerde en reguliere media, bij de gehele bevolking de stereotiepe beeldvorming over nieuwkomers doorprikken.

- 1) Breng inburgeraars in contact met rolmodellen tijdens hun inburgeringstraject. Dit kan bvb door een luik over zelfstandig ondernemen op te nemen in de lessen maatschappelijk oriëntatie. "Oudkomers" die het gemaakt hebben als ondernemer kunnen daarbij ingezet worden als ervaringsdeskundige, de cursisten kunnen een bezoek brengen aan een nieuwkomer-ondernemer, enz..
- 2) Zet rolmodellen in de kijker via interne en externe communicatiekanalen van beroepsfederaties en overheden die met zelfstandig ondernemen bezig zijn. Dit kan via hun magazines, folders, websteaks, affiches, etc... Een periodieke uitwisseling van good-practices tussen allochtone organisaties die met zelfstandig ondernemen bezig zijn en de beroepsfederaties is daarbij aangewezen.
- 3) Laat de reguliere media kennismaken met succesverhalen. Zie dit breed: algemene en regionale kranten, tijdschriften en elektronische media, lokale en nationale radio- en televisiezenders,...Dit kan door allochtone ondernemers vaker in de picture te zetten in persberichten van beroepsfederaties en overheden, bij boodschappen van algemeen nut, etc... Nieuwsredacties houden sowieso een databestand bij met interessante contacten. Coördinaten van mondige, geslaagde allochtone ondernemers die graag als spreekbuis optreden, kunnen dus ook zonder actuele aanleiding doorgespeeld worden naar de reguliere media.

Enkele concrete suggesties :

- 1) media trainingen (zie bvb Kif-Kif) geven aan organisaties over hoe je best boodschappen doorgeeft aan de media: in een persbericht is het de truc om het kort en goed te doen, en een link te zoeken naar actualiteit zodat media zal toehappen.
- 2) allochtonen komen vaak in beeld ivm allochtone thematiek. Het is beter hen binnen gewone programma's over zelfstandig ondernemen aan bod te laten komen bvb reclamespotjes van Fortis en Dexia i.v.m. ondernemen; de beroepsfederaties zouden allochtonen moeten betrekken bij hun boodschappen
- 3) de centrale databank van VRT en andere media spekken met deskundigen en experts van allochtone afkomst . Nu zijn zij vaak expert op allochtone thema's. Tip: als er mensen zijn die deskundig zijn in hun beroep kan dit naar diversiteit@vrt.be gestuurd worden voor inbreng in de databank, ook de regionale media mogen niet vergeten worden in de communicatie.

Beleidsaanbeveling 7:

De oprichting van een activiteitencoöperatie in Brussel

Een activiteitencoöperatie is een geschikte methodiek om ondernemerschap van sociaal-economisch kwetsbare groepen te ondersteunen omdat leren, werken en netwerken geïntegreerd worden. Het is ook een goede hefboom om mensen die experimenteel actief zijn te laten overstappen naar de formele economie.

Vanuit de inzichten verworven in het Rainbow Economy project en ook vanuit de ervaringen van eerdere projecten zijn we ervan overtuigd dat zowel vanuit werkgelegenheids- als vanuit ondernemersperspectief nieuwe coachingstrajecten voor bepaalde types werkzoekenden moeten ontwikkeld worden.

In het kader van de experimenteerruimte die nieuwkomers-ondernemers is aangeboden in het Rainbow Economy project, is de instap in een activiteitencoöperatie een logisch vervolgtraject voor deze mensen.

Leefloners/werkzoekenden kunnen hun recht op uitkering behouden en zijn voor 50% in loondienst in de cooperatie wat ze terugverdienen door hun eigen activiteit op te bouwen. De ondernemer is dus altijd zeker van een minimumloon, krijgt de nodige omkadering en individuele coaching, en er wordt empowerment gegeven via een coöperatief samenwerken. De coöperatie stelt een netwerk ter beschikking om klanten te werven.

In de werking van de activiteitencoöperatie Debuut-Début die De Overmolen opstart, wil men extra aandacht schenken aan startende nieuwkomers en daarbij gebruik maken van de methodiek en de instrumenten die vanuit het Rainbow Economy project zijn ontwikkeld. De coöperatie is evenwel niet uitsluitend op die groep gericht. De methodiek is zeer geschikt voor mensen met een precaire verblijfsvergunning: ze vergt weinig investering en biedt een goede begeleiding!

Er is een rechtszekere, transparante en stimulerende regelgeving nodig m.b.t. activiteitencoöperaties.

Bijlage A : Deelnemers aan de empowerment groep

Fons Leroy	VDAB, Voorzitter empowerment groep
Yves Bastaerts	Kabinet Brussels Minister van Tewerkstelling en Economie
Marleen Van Ouytsel	Kabinet Vlaams Minister van Inburgering
Luc Verbrugghe	Federaal Minister van Economie
Evy Cornelis	Federale Overheidsdienst van Middenstand
Kathleen De Bruecker	Federale Overheidsdienst van Middenstand
Christiane Andries	Federale Overheidsdienst van Middenstand
Anton Van Assche	Unizo Allochtoon Ondernemen
Dorien De Troy	Unizo
Geert De Clercq	VRT – diversiteitscel
Lieven Devisscher	Vluchtelingenwerk Vlaanderen
Pieter De Gryse	Vluchtelingenwerk Vlaanderen
Christopher Oliha	Forum van Etnisch-Culturele Minderheden
Ruth Stokx	Het Vlaams Minderhedencentrum
Ben Bruyndonckx	Syntra Vlaanderen
Thierry Timmermans	Koning Boudewijn Stichting
Fabienne Crauwels	VVSG
Jean-Pierre Watthy	Participatiefonds
Lena Bondue	NFTE

Vanuit het partnerschap Rainbow Economy :

Mark Dhondt	vzw De Overmolen
Herwig Teugels	vzw De Overmolen
Bram Wauters	EHSAL - KU Brussel
Katleen Deruytter	Hefboom vzw
Antoine Van den Bogaert	Hefboom vzw

Bijlage B : Nota aangaande de beroepskaart van het Federaal Ministerie van Middenstand

Wetgeving beroepskaart?

De uitoefening van een zelfstandige activiteit door buitenlandse onderdanen op het Belgische grondgebied is ondergeschikt aan het bezit van een beroepskaart. Echter, onderdanen van de Europese Economische Ruimte, vreemdelingen met een onbeperkt verblijfsrecht (BIVR van onbeperkte duur), gevestigde vreemdelingen (identiteitskaart voor vreemdelingen) of erkende vluchtelingen, zijn vrijgesteld van deze verplichting evenals andere categorieën van vreemdelingen al naargelang de activiteit.

Deze materie wordt geregeld bij wet van 19 februari 1965. Deze wetgeving heeft zich reeds meerdere malen aangepast aan de socio-economische context. De laatste aanpassingen dateren van 2001, 2003 en 2006.

Finaliteit van de beroepskaart?

De wetgeving van de beroepskaart heeft, zoals deze van de arbeidskaart, een tweevoudige doelstelling. Ze sluit aan bij de immigratiepolitiek en speelt er een regulerende rol. Ze sluit eveneens aan bij het economisch beleid en streeft naar het zoeken van een evenwicht tussen de economische belangen van België enerzijds en anderzijds het verlangen van niet-Europese onderdanen om zich in ons land te vestigen om er een onderneming op te richten of om er een zelfstandige activiteit uit te oefenen.

Criteria voor de toekenning van een beroepskaart?

De toekenning van de beroepskaart steunt op drie transparante en objectieve criteria: het recht op verblijf, het naleven van de reglementaire verplichtingen met betrekking tot de activiteit en de economische meerwaarde van de activiteit voor België.

Het recht op verblijf? Dit is een bevoegdheid van de Dienst Vreemdelingenzaken. Het recht op verblijf wordt toegekend indien de betrokkene voldoet aan de voorwaarden die worden gesteld voor het verkrijgen van de beroepskaart, tenzij er elementen zijn die in strijd zijn met de openbare orde.

Het naleven van de reglementaire verplichtingen? De verplichtingen die in dit domein door de vreemdelingen nageleefd moeten worden zijn dezelfde als deze opgelegd aan Belgen. Het betreft de toegang tot de gekozen activiteit en tot het statuut van zelfstandige.

Het criterium van economisch nut? Het belang van dit criterium neemt af in functie van de situatie van de buitenlandse onderdaan met betrekking tot het recht op verblijf. Men kan drie situaties onderscheiden:

1) Een vreemdeling wenst zich in ons land te vestigen, komende van het buitenland

De meerwaarde van deze activiteit voor België meet zich in termen van nuttige investeringen, het scheppen van werkgelegenheid, de economische weerslag voor ondernemingen in België, het bevorderen van de export, het innovatieve of gespecialiseerde karakter van de activiteit en meer algemeen de bevrediging van behoeften waaraan nog niet werd voldaan. De activiteit kan eveneens beoordeeld worden in termen van sociaal, cultureel, artistiek of sportief nut.

2) De vreemdeling heeft recht op tijdelijk verblijf

België heeft er alle belang bij dat de betrokkene over voldoende middelen beschikt om in zijn/haar behoeften te voorzien. Het is dus toegestaan om een zelfstandige activiteit uit te oefenen tijdens de duur van het verblijf zover deze activiteit voldoet aan de volgende criteria: ze is compatibel met de 'redenen' van het verblijf (ze mag de aard van het

verblijf niet wijzigen), ze situeert zich niet in een sector waarvan reeds algemeen bekend is dat ze verzadigd is en ze leidt niet tot een verstoring van de openbare orde (mensenhandel). De vreemdeling mag uiteraard een wijziging van statuut aanvragen indien hij zich in België wenst te vestigen. In dit geval moet de activiteit wel tegemoet komen aan één van de noden zoals opgesomd onder punt 1.

De situatie van de kandidaat vluchteling ressorteert onder dit tweede punt. Hij zal een beroepskaart krijgen voor zover zijn activiteit beantwoordt aan de hierboven opgesomde criteria. De activiteit zal beschouwd worden als compatibel met de aard van het verblijf indien ze geen buitensporige investeringen vereist, dit omwille van de onzekerheid van het recht op verblijf. Men kan immers niet vooruitlopen op de beslissing met betrekking tot de erkenning in de hoedanigheid van vluchteling. De persoon moet dus rekening houden met een mogelijke afwijzing.

Indien de hierboven opgesomde voorwaarden voldaan zijn verkrijgt de kandidaat vluchteling een beroepskaart voor de door hem gewenste termijn, uiteraard onder voorwaarde dat deze de datum van beslissing niet overschrijdt. In het geval van een afwijzing verliest de beroepskaart immers haar geldigheid. In het geval van een erkenning wordt de beroepskaart overbodig.

3) De vreemdeling heeft recht op verblijf, dat normalerwijze permanent zal worden

Deze persoon mag een activiteit naar keuze uitoefenen zolang hij beschikt over dit verblijfsrecht. Na de ontvangst van een BIVR van onbeperkte duur of een identiteitskaart voor vreemdelingen is hij evenwel vrijgesteld van de beroepskaart, tenzij er een element is die deze situatie tegenspreekt.

Deze bijkomende onderverdeling vloeit grotendeels voort uit de evolutie die zich ook in het Europese Recht optekent en slaat op de groep van buitenlanders die momenteel recht hebben op beperkt verblijf dat normalerwijze omgezet zal worden in een BIVR van onbepaalde duur of een IKV. Tot deze categorie behoren onder andere: vreemdelingen die in het buitenland in het huwelijk treden met een Belg of een Europeaan en die naar België komen, vreemdelingen die samenwonen met een Belg, vreemdelingen die naar België komen in het kader van een gezinshereniging. Deze opsomming is niet limitatief. Een controle ter plaatse door de bevoegde instantie zal uitwijzen of deze groep van vreemdelingen recht hebben op een onbeperkt verblijf. In tussentijd is het recht op verblijf van beperkte duur (A.I., BIVR beperkte duur).

De informatie met betrekking tot de beroepskaart is beschikbaar in een brochure opgesteld door de Dienst Economische Vergunningen van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Deze brochure wordt ter beschikking gesteld van het publiek via de gemeenten en de diplomatieke posten en wordt overhandigd aan elke instelling, vereniging of aan de persoon die ons een aanvraag richt. De Dienst Economische Vergunningen organiseert eveneens een onthaal in haar kantoren, WTC III, Simon Bolivarlaan 30, 1000 Brussel en telefonisch 02 277 51 40 of 51 40. Het ontvangt van maandag tot vrijdag van 9u tot 16u meer dan 2000 bezoekers per jaar. De wetgeving met betrekking tot deze economische vergunningen is eveneens toegankelijk via de website van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.